

B&W Adviesnota

Onderwerp	Woonplaatsbeginsel Beschermd wonen
Zaaknummer	
B&W datum	28 januari 2025
Naam steller	Medewerker team Maatschappelijke Ontwikkeling
Teammanager	Teammanager team Maatschappelijke Ontwikkeling
Portefeuillehouder	Martin Leenders

Besproken met portefeuillehouder?

Ja, met Martin Leenders op 20 januari 2025

Openbaarheid

Ja, per direct.

Bevoegd orgaan

B en W

Ter kennisname aanbieden aan Commissie Leven

Advies

1. Onder voorbehoud van gelijklopende besluitvorming van de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg, vanaf 1 januari 2025 de gemeente van herkomst in de regio Noord- en Midden-Limburg verantwoordelijk te maken voor het gehele beschermd wonen traject van beschermd wonen cliënten.
2. De gezamenlijke werkwijze hierop aan te passen conform bijgevoegd werkproces beschermd wonen (zie bijlage 1).

Inleiding

In onze regio hebben we sinds 1 januari 2022 nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt rondom beschermd wonen. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Bemoeizorg en Preventie (hierna: SOK) en in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Limburg-Noord (hierna: de MGR). Veel van de afspraken die zijn opgenomen in de SOK en in de gemeenschappelijke regeling zijn in de geest van de Wet woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen (hierna: woonplaatsbeginsel) gemaakt. Er zijn echter in de uitvoering afspraken gemaakt die niet geheel in lijn zijn met het woonplaatsbeginsel. Bovendien constateert de MGR dat het huidige werkproces zorgt voor gebrekkige monitorings- en sturingsinformatie. Naast de (toekomstige) landelijke invoering van het woonplaatsbeginsel, is de huidige regionale uitvoeringsafpraak aanleiding om te kijken op welke wijze we in onze regio omgaan met het woonplaatsbeginsel.

Er wordt voorgesteld om het woonplaatsbeginsel vanaf 1 januari 2025 in te voeren en daarmee de verantwoordelijkheid voor regievoering inzake het maatwerk beschermd wonen neer te leggen bij de gemeente van herkomst.

Beoogd resultaat

Het woonplaatsbeginsel is erop gericht om alle gemeenten verantwoordelijk te maken voor haar eigen inwoners beschermd wonen. Beschermd wonen is een voorziening die veelal geconcentreerd is op bepaalde plekken, vaak historisch zo gegroeid, terwijl er in iedere gemeente mensen zijn die

(tijdelijk) beschermd wonen nodig hebben. Het woonplaatsbeginsel geeft een prikkel om in te zetten op preventie en een goede zorginfrastructuur in iedere gemeente, ook voor kwetsbare inwoners met ggz-problematiek. Verder stimuleert het de spreiding van het aanbod beschermd wonen, omdat de gedachte is dat gemeenten passend aanbod willen realiseren voor hun eigen inwoners.

Argumenten

1.1 Op basis van een inhoudelijke afweging van twee scenario's geniet het hanteren van de strekking van het woonplaatsbeginsel beschermd wonen (scenario 2) de voorkeur.

Er is een externe projectleider aangesteld die de opdracht heeft gekregen om de consequenties van de Wet woonplaatsbeginsel in het werkproces beschermd wonen te integreren. En om de monitoring- en sturingsinformatie van beschermd wonen te verbeteren. De externe projectleider heeft met de werkgroep twee scenario's uitgewerkt:

- Scenario 1: de gemeente van vestiging is verantwoordelijk (vestigingsgemeente). Dit scenario betreft een voortzetting van het huidige werkproces. In dit werkproces is er een knip gemaakt qua verantwoordelijkheden. De herkomstgemeente onderzoekt een melding van inwoner en of dit wel of geen beschermd wonen is. Als de client vervolgens in een andere gemeente beschermd gaat wonen, wordt de gemeenten van vestiging verantwoordelijk voor het afgeven van de indicatie en regievoering. Er vindt dan een overdracht plaats tussen de herkomstgemeente en de gemeente van vestiging.
- Scenario 2: de gemeente waar de inwoner op dat moment staat ingeschreven volgens de BRP is verantwoordelijk (herkomstgemeente). In dit scenario hanteren we de strekking van het woonplaatsbeginsel beschermd wonen.

Voor het afwegen van beide scenario's zijn een achttal indicatoren geformuleerd. Per scenario zijn de indicatoren afgewogen. Voor de uitgebreide inhoudelijke afweging verwijzen we naar bijlage 2. Op basis van de indicatoren wordt scenario 2 verkozen boven scenario 1.

1.2 We geven gehoor aan de oproep van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) om de beweging naar een beschermd thuis in alle gemeenten op gang te houden.

Gemeenten, Rijk en andere partijen werken al jaren aan de transitie 'van beschermd wonen naar een beschermd thuis'. De voorgenomen invoeringsdatum van het woonplaatsbeginsel op 1 januari 2024 is uitgesteld; zowel het Rijk als de gemeenten constateren dat dit tijdspad te krap is. De nieuwe streefdatum is 1 januari 2026. Door nu de gemeente van herkomst in de regio Noord- en Midden-Limburg verantwoordelijk te maken voor het gehele beschermd wonen traject van beschermd wonen cliënten, sorteren we voor op landelijke wetgeving. Daarmee zetten we de beweging naar een beschermd thuis door.

1.3 De scope van de impact van het woonplaatsbeginsel blijft beperkt tot de maatwerkvoorziening beschermd wonen.

Het woonplaatsbeginsel gaat alleen over de maatwerkvoorziening beschermd wonen. De strekking ervan is dus ook niet om nieuwe afspraken te maken over andere voorzieningen, bijvoorbeeld welke gemeente een uitkering verstrekt. Cliënten beschermd wonen maken vaak gebruik van meer (gemeentelijke) voorzieningen dan alleen de maatwerkvoorziening beschermd wonen. Het gaat dan met name om dagbesteding vanuit de Wmo, een uitkering vanuit de Participatiewet en schuldhulpverlening. Afstemming tussen deze voorzieningen is van belang, mede om het voor de cliënt goed en eenduidig te regelen. En om het succes van het beschermd wonen te waarborgen. In

het huidige werkproces gebeurt deze afstemming tussen gemeenten ook; het afstemmen op verschillende voorzieningen is niet nieuw. Wat wel verandert, is met wie de toegang afstemming zoekt, omdat het een andere gemeente betreft.

2.1 Het nieuwe werkproces is intern afgestemd met de uitvoering.

De toegangsmedewerkers zijn in een vroeg stadium al meegenomen in de uitwerking van het voorkeursscenario. Zij zijn in de gelegenheid gesteld om mee te denken over het nieuwe werkproces. Daarmee is de impact ervan voor zowel de toegang als backoffice bekend, behapbaar en eventuele onduidelijkheden of wijzigingen in onze eigen werkwijze en systemen zijn overkomelijk.

2.2 Er wordt tijdens de implementatie van het nieuwe werkproces een passende oplossing geboden voor bestaande cliënten beschermd wonen.

Het verantwoordelijk maken van de gemeente van herkomst voor een beschermd wonen traject geldt voor nieuwe cliënten. Voor bestaande beschermd wonen cliënten die niet in de gemeente van herkomst wonen, geldt dat er met de toegang gekeken gaat worden hoe de overdracht van de vestigingsgemeente naar de gemeente van herkomst kan worden vormgegeven.

Kanttekeningen of risico's

1.1 Er zijn nog enkele openeindes met betrekking tot de implementatie van het woonplaatsbeginsel.

Er moet nog een aantal plooiën worden gladgestreken voordat het woonplaatsbeginsel goed ingevoerd kan worden. Hierbij gaat het onder andere over het creëren van een eenduidige werkwijze met betrekking tot regievoering en het goed toerusten van zorgaanbieders op het nieuwe werkproces. Maar ook over het waarborgen van goede afstemming tussen verschillende afdelingen van verschillende gemeenten. Zo kan een inwoner met twee verschillende gemeenten te maken krijgen voor meerdere voorzieningen. Deze gemeenten kunnen verschillen in de wijze waarop er omgesprongen wordt met regelingen en voorzieningen. Deze zaken vragen aandacht en daar wordt in de uitvoering een structureel overleg en scholing voor georganiseerd.

We gaan ervan uit dat er werkende wijze passende oplossingen komen voor de openeindes in de uitvoering. Daar waar er nog twijfels zijn, zien we geen reden om het proces van invoering van het woonplaatsbeginsel te vertragen en daarmee de regionale samenwerking onder te zetten druk. Bovendien is het uitgangspunt dat cliënten geen last mogen hebben van deze verandering. We gaan ervan uit dat dit uitgangspunt nageleefd wordt bij de implementatie.

1.2 Versnipperde kennis van en minder zicht op zorgaanbieders in Venray

Lokale toegangsmedewerkers hebben vaak goed zicht op en inhoudelijke kennis van de beschermd-wonen-locaties in de eigen gemeente. In scenario 2 zal deze kennis meer versnipperd raken, omdat toegangsmedewerkers van gemeenten minder zicht hebben op beschermd-wonen-locaties buiten hun eigen gemeente. Dit wordt ondervangen door bij de implementatie concrete werkafspraken te maken over het ontsluiten van kennis over de zorgaanbieders en locaties, en over afstemming hierover tussen gemeente van herkomst en gemeente van plaatsing.

Communicatie

- De toegang is op de hoogte gebracht over het nieuwe werkproces en wordt begeleid bij de implementatie van het woonplaatsbeginsel.
- Cliënten die momenteel beschermd wonen worden geïnformeerd. Met de toegang wordt gekeken hoe de overdracht van de vestigingsgemeente naar de gemeente van herkomst kan worden vormgegeven.

Financiële gevolgen

Financieel heeft dit voorstel geen consequenties. De kosten van BW worden gezamenlijk door de veertien Noord- en Midden-Limburgse gemeenten gedragen en gefinancierd vanuit de regionale begroting BW, MO en B&P. Aan deze kosten en de afspraken over financiële solidariteit verandert niets.

Vervolgtraject besluitvorming

N.v.t.

Evaluatie

N.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1. Werkproces

Bijlage 2. Inhoudelijke afweging

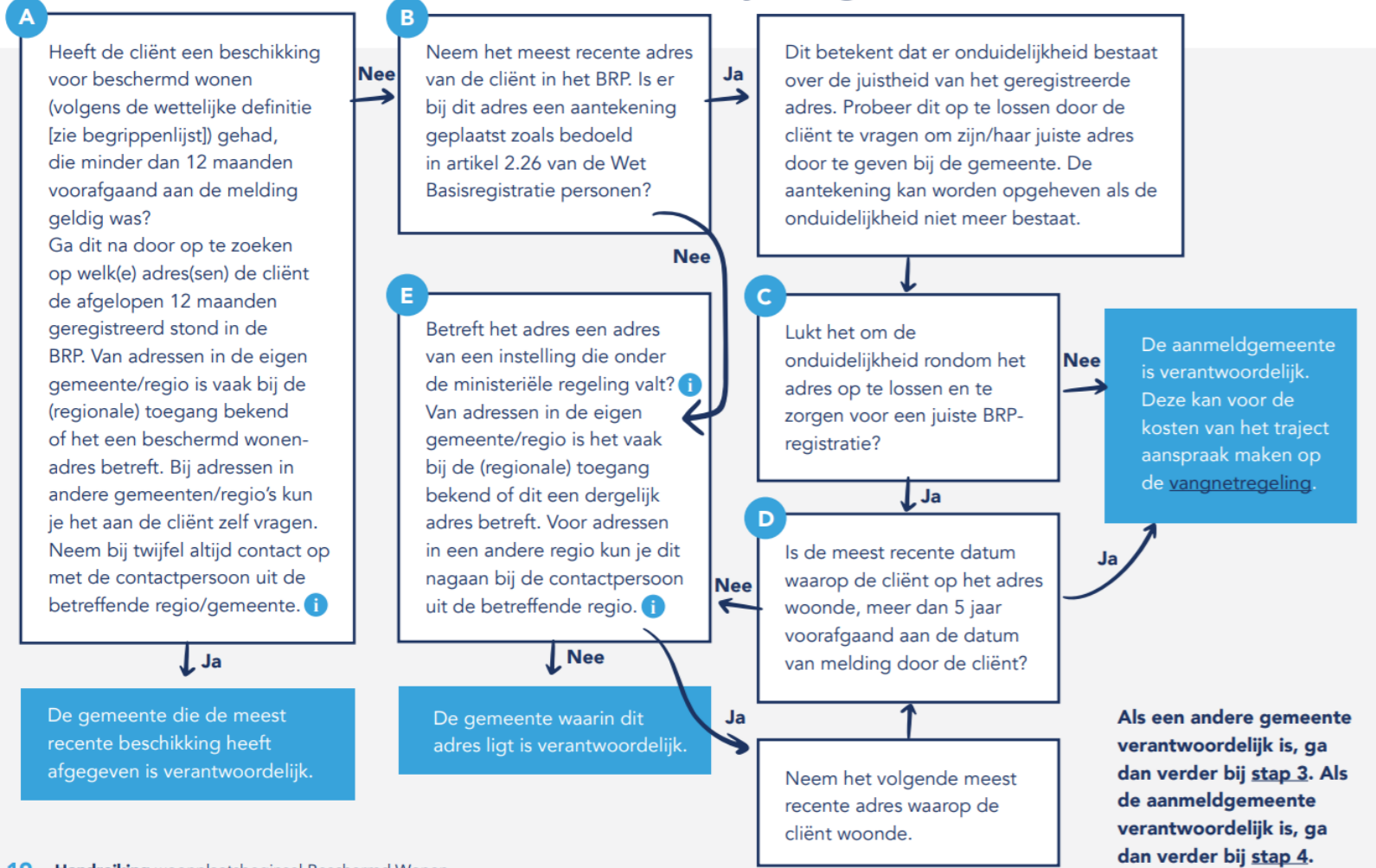
Bijlage 3. Inbreng cliëntenraden

Naslagwerk

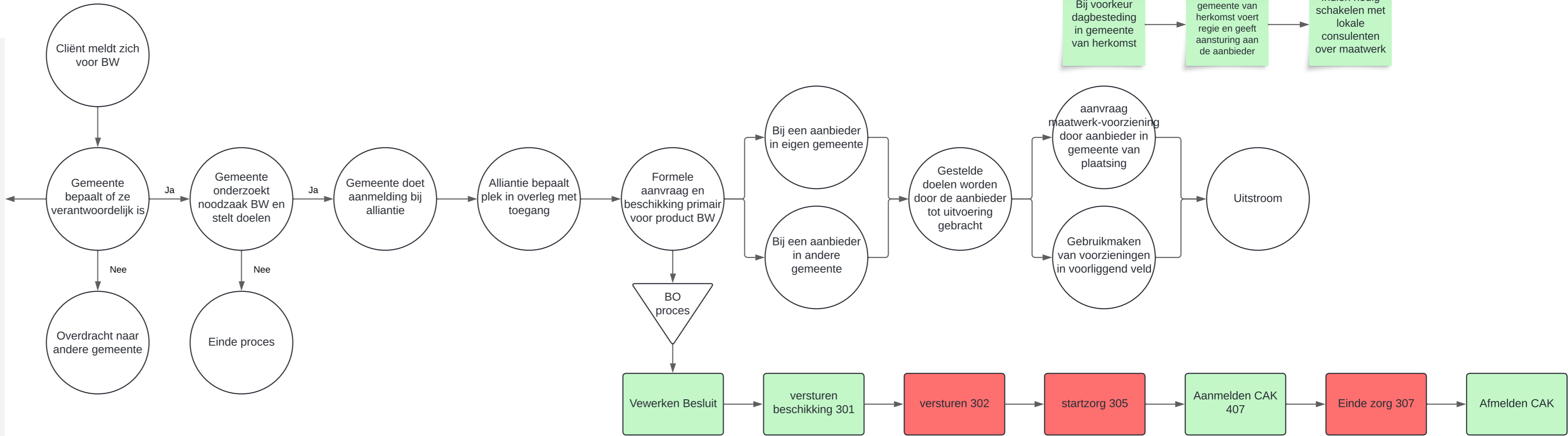
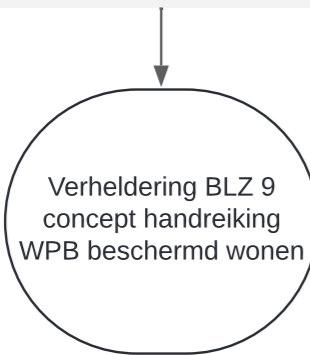
N.v.t.

Beslisboom verantwoordelijke gemeente

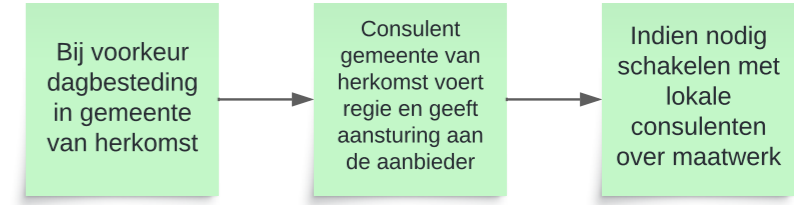

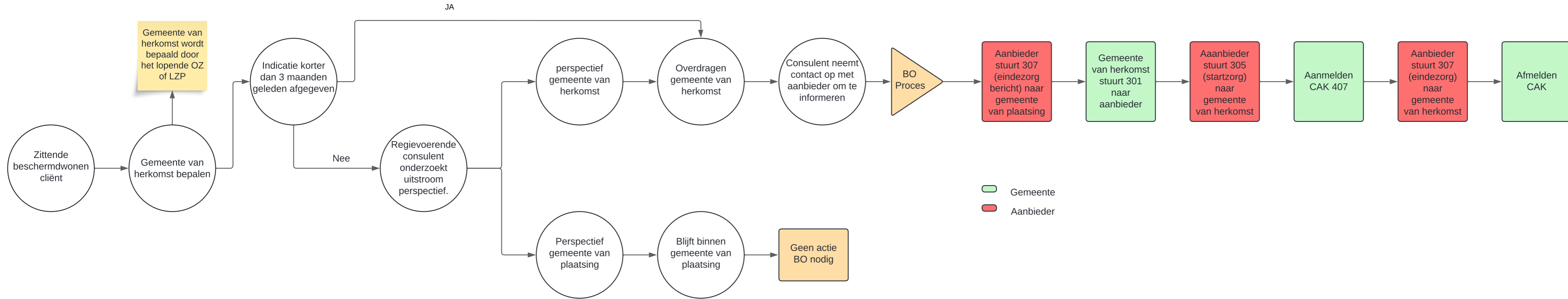
19 Handreiking woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen

■ Gemeente
■ Aanbieder

Bericht	Naam	Verzender	Termijnen
WMO301	Toewijzingsbericht	Gemeente	-
WMO302	Retourbericht op WMO301	Opdrachtnemer	Binnen 3 werkdagen na ontvangst WMO301
WMO305	Start Dienstverlening	Opdrachtnemer	Binnen 5 werkdagen na de daadwerkelijke datum waarop de hulp / ondersteuning gestart is
WMO306	Retourbericht op WMO305	Gemeente	Binnen 3 werkdagen na ontvangst WMO305
WMO307	Stop Dienstverlening	Opdrachtnemer	Binnen 5 werkdagen na de daadwerkelijke datum waarop de hulp / ondersteuning beëindigd is
WMO308	Retourbericht op WMO307	Gemeente	Binnen 3 werkdagen na ontvangst WMO307

Bijlage 2. Inhoudelijke afweging van scenario's

- **Scenario 1:** De gemeente van vestiging is verantwoordelijk (vestigingsgemeente)

Dit scenario betreft een voortzetting van het huidige werkproces. In de huidige situatie is de gemeente van vestiging, dus daar waar de client beschermd gaat wonen, inhoudelijk verantwoordelijk voor de regievoering van de client. Deze gemeente kan verschillen van de gemeente van herkomst.

- **Scenario 2:** De gemeente waar de inwoner op dat moment staat ingeschreven volgens de BRP is verantwoordelijk (herkomstgemeente)

In dit scenario hanteren we de strekking van het woonplaatsbeginsel beschermd wonen. De gemeente van herkomst wordt hiermee verantwoordelijk voor de eigen beschermd wonen cliënten en voert de regie over het beschermd wonen traject van begin tot eind.

Afwegingscriteria

Voor het afwegen van beide scenario's hebben we een achttal indicatoren geformuleerd. Per scenario hebben we de indicatoren afgewogen en daar +/- bij gezet. Een plus of min betekent dat we verwachten dat iets een positief effect of negatief effect heeft op de indicator.

1. Voorkeursscenario

We leggen per indicator uit welke inhoudelijke afweging er toe leidt dat er een + of een – is gescoord in het scenario.

Indicatoren	Scenario 1: Vestigingsgemeente	Scenario 2: Herkomstgemeente
Visie/ambities	-	+
Prikkel spreiding BW-voorzieningen	-	+
Clientperspectief	+/-	+/-
Nabijheid consultant	+	-
Kwaliteit data	-	+
Kennis locatie aanbieders ¹	+	-/+
Samenwerking in de uitvoering	+	-
Juridisch	-/+	+

Visie/ambities: in de regiovisie hebben we opgenomen dat we een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor deze doelgroep en in het organiseren van het zorg- en ondersteuningsaanbod voor deze doelgroep. Met het inhoudelijk verantwoordelijk maken van de gemeente van herkomst sluiten we hier het beste bij aan. We kijken namelijk naar waar iemand vandaan komt en maken geen knip meer in welke gemeente financieel en inhoudelijk verantwoordelijk is. Door de herkomstgemeente verantwoordelijk te maken voor het gehele traject beschermd wonen, van aanmelding tot einde, stimuleren we de betrokkenheid van de herkomstgemeente bij het herstel van de client. Deze werkwijze sluit ook het beste aan bij de huidige inrichting van de toegang, die door alle gemeenten lokaal wordt verzorgd. De prikkel om beschermd wonen cliënten 'af te schuiven' naar een andere gemeente verminderen we hierdoor.

¹ De lokale aanvullende voorzieningen van de beschermd wonen locaties zijn beter bekend bij de lokale Wmo consultants;

Prikkel spreiding BW-voorzieningen: door alle gemeenten ook inhoudelijk verantwoordelijk te maken voor haar eigen cliënten, draagt we gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit geeft naar verwachting een prikkel om op lokaal of sub-regionaal niveau voorzieningen in te richten zodat de eigen inwoner zoveel mogelijk in haar eigen netwerk en omgeving kan herstellen. In scenario 1 is deze prikkel minder aanwezig dan in scenario 2.

Clientperspectief: om het clientperspectief te betrekken bij de keuze voor een scenario, is er gesproken met cliëntenraden van beschermd (zie bijlage 2) wonen aanbieders. Zij hebben een positief advies gegeven op scenario 2 en het logisch te vinden dat de herkomstgemeente verantwoordelijk is voor het traject, mede omdat dit in lijn is met de landelijke ontwikkelingen. Dit zorgt voor meer stabiliteit vanuit Wmo-perspectief. Verder hebben zij wel aangegeven dat met name het stuk overdracht en afstemming tussen gemeenten op het gebied van inkomen en schuldhulpverlening zeer belangrijk is. In beide scenario's geldt dat afstemming in de uitvoering van belang is, er is daarom gekozen om zowel een + als een – te geven voor beide scenario's.

Nabijheid consulent: in scenario 1 is de nabijheid van de toegang goed geregeld, omdat de client in dezelfde gemeente woont als waar de lokale toegangsmedewerker werkt. In scenario 2 is het reëel dat lokale toegangsmedewerkers vaker moeten reizen om cliënten te spreken, omdat ze in een andere gemeente beschermd wonen. In sommige gevallen is het van belang dat de consulenten fysiek aanschuiven bij gesprekken. In gesprekken met de toegang is, mede vanwege de digitale mogelijkheden, geen onoverkomelijk bezwaar gebleken.

Kwaliteit data: in scenario 1, het huidige werkproces, hebben we geen zicht op data zoals wachttijden en gegevens over de herkomst van cliënten. Het organiseren hiervan kost veel tijd en energie omdat er geen goede oplossing hiervoor is. Naar verwachting is een handmatige oplossing het meest passend om de datakwaliteit te verbeteren. In scenario 2 wordt de datakwaliteit goed geborgd omdat er geen knip meer zit in verantwoordelijkheden tussen gemeente van herkomst en gemeente van vestiging.

Kennis locatie aanbieders: lokale toegangsmedewerkers hebben vaak goed zicht op en inhoudelijke kennis van de beschermd wonen locaties in de eigen gemeente. In scenario 2 zal deze kennis meer versnipperd raken omdat toegangsmedewerkers gemeenten minder zicht hebben op beschermd wonen locaties buiten hun eigen gemeente.

Samenwerking in de uitvoering: onder deze indicator verstaan we in hoeverre de samenwerking in de uitvoering wordt verbeterd of dat er meer sprake is van versnippering. Cliënten beschermd wonen hebben vaak ook nog andere maatwerkvoorzieningen dan alleen beschermd wonen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan dagbesteding en een bijstandsuitkering. In scenario 1 lijkt deze samenwerking makkelijker omdat de gemeente van vestiging verantwoordelijk is voor beschermd wonen, dagbesteding en de uitkering. In scenario 2 worden maatwerkvoorzieningen vanuit verschillende gemeenten verstrekt, samenwerking is dan mogelijk minder vanzelfsprekend. Echter, in het verleden zijn deze situaties al reeds voorgekomen en met duidelijke afspraken over rollen en verantwoordelijkheden kunnen we dit goed regelen.

Juridisch: in scenario 1 wijken we af van de vereisten van de Wet woonplaatsbeginsel beschermd wonen. Navraag bij de VNG levert op dat indien er wordt afgeweken van de wettelijke voorschriften, er aanvullende afspraken moeten worden gemaakt tussen de gemeenten om de juridische verantwoordelijkheid voor de client goed te regelen. In de praktijk betekent dat in scenario 1 dat de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg elkaar moeten gaan mandateren om inhoudelijk verantwoordelijk te zijn voor een client beschermd wonen uit een andere gemeente. In scenario 2 hoeven we niets extra's te organiseren omdat deze werkwijze voldoet aan de wettelijke vereisten van de Wet woonplaatsbeginsel.

Bijlage 3. Inbreng van cliëntenraden

Impressie van de Gesprekken met Cliëntenraden van Combinatie Zelfregie, Buro Andersom, VvGi en Combinatie MET ggz

De cliëntenraden hebben positief advies gegeven over het voorgestelde woonplaatsbeginsel NML. Zij ondersteunen het idee om de gemeente van herkomst de leiding te geven, omdat dit een stabiel traject vanuit de Wmo-perspectief kan waarborgen.

Wel vragen zij expliciet aandacht voor de financiële situatie en daginvulling van de cliënt. Momenteel verlopen overdrachten naar de gemeente van opname vaak moeizaam, wat leidt tot wachttijden op het gebied van schuldhulpverlening en inkomen. De cliëntenraden waarderen de aandacht van gemeenten in 2025 voor een goede overdracht van inkomen, participatie en schuldhulpverlening, zoals opgenomen in het collegevoorstel WB.

Daarnaast verzoeken de raden om in 2025 twee evaluaties over de voortgang van de overdrachtsafspraken en garanties hierin.

Adviezen:

- Draag zorg voor een soepele overdracht van trajecten, er mag geen overdrachtsstagnatie zijn tussen gemeenten wanneer de inwoner dit wenst;
- Heb aandacht voor goede data, dit ten behoeve van transparante informatie voor de cliënt;
- Aandacht hebben voor effectief wachtlijstbeheer, er mag geen sprake zijn van verschillende wachtlijsten bij verschillende aanbieders;
- Zorgen voor weinig/geen drempels rondom overdracht schuldhulpverlening, dagbesteding en participatie e.d.;
- Het hebben van een goede aansluiting bij de landelijke ontwikkelingen inzake woonplaatsbeginsel en decentralisatie BW;
- Er mogen geen financiële belemmeringen ontstaan tussen gemeenten onderling;
- Als cliënt het wenst moet er de mogelijkheid zijn om in de gemeente van opname te kunnen blijven/zich vestigen en ook daar Wmo ondersteuning te kunnen ontvangen;
- Aandacht voor goede huisvestingsmogelijkheden in de gewenste gemeente van uitstroom.